

Antiracisme i economia social i solidària

«L'actual composició de l'economia social i solidària és gairebé homogènia: persones europees, blanques majoritàriament amb renda econòmica i renda del temps»

Una de les premisses centrals de l'economia social i solidària és posar les persones al centre. Per materialitzar-se, les entitats i pràctiques que avui dia formen part de l'ecosistema associatiu haurien de revisar si la seva composició reflecteix la diversitat de la societat. També si les dinàmiques i propostes que desenvolupen tenen un enfocament que permeti arribar als sectors que avui dia no es veuen prou representants, o directament no hi són, com és el cas de les persones migrades i racialitzades o el poble rom.

Fa alguns anys des de l'Associació Migress ens vam proposar començar a plantejar unes primeres reflexions en aquesta direcció. I és l'actual composició de l'economia social i solidària és gairebé homogènia: persones europees, blanques majoritàriament amb renda econòmica i renda del temps. Ho vam fer esforçant-nos per identificar les dificultats específiques per a l'emprenedoria col·lectiva de persones migrants, un sector de la societat que pateix la precarietat i l'empobriment, així com tot el racisme institucional materialitzat en la llei d'estrangeria.

Ara que la Fira d'Economia Solidària de Catalunya (FESC) és a punt de commemorar el seu desè aniversari, és un bon moment per tornar a plantejar el tema de la presència d'aquestes persones i col·lectius en l'economia solidària.

Segons els resultats del Balanç Social de la Xarxa d'Economia Solidària (XES) del 2019, un 4% de les sòcies treballadores de les 181 entitats participants eren extracomunitàries i un 2%, persones racialitzades. Aquesta és la dimensió del repte: que aquesta presència avui dia marginal doni pas a un ecosistema econòmic alternatiu que reflecteixi la composició diversa de la societat.

Part de la resolució per anar incorporant una perspectiva antiracista a l'economia social i solidària ha passat per la creació d'un espai no mixt que ofereix acompanyament a mida i amb una perspectiva diferencial, antiracista, allunyat de l'assistencialisme i el paternalisme que malauradament caracteritzen la majoria de les pràctiques de moltes de les entitats que desenvolupen accions adreçades a persones migrants.

Aquest espai ha estat el Cercle de migracions i economia solidària antiracista, que des de la seva creació el 2018 ha ofert formació a prop de 800 persones i ha acompanyat 39 projectes (entre els quals vuit cooperatives). També ha permès que el percentatge de participants extracomunitaris a les activitats de Coòpolis, l'Ateneu Cooperatiu de Barcelona, passi del 5% a un 42% en tres anys, xifres indicatives de l'espai que té el mercat social per enfortir-se i enriquir-se amb tot el potencial i capacitat autoorganitzativa migrant.

Hem fet passes importants però encara insuficients, i en aquest camí necessitem del conjunt del teixit associatiu que es defineix com a transformador. Una crítica profunda al sistema capitalista ha d'incloure el reconeixement del paper del colonialisme i les seves conseqüències en tots els àmbits. I per tant una opció transformadora anticapitalista i feminista ha de ser per definició antiracista i anticolonial.